

List izhaja vsak petek

in velja s poštnino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 s., za četrto leta 80 sold.— Kdor sam po-nj pošilja, plača 2 g. 50 s. Za ude nar. - pol. društva „Gorica“ je cena določena, kakor za druge naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. pri knjigarju Soharju na Travniku.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošiljajo opravniku in sovredniku **Antonu Laknerju**, v Studenic, Furlano-vi hiši šte. 8 IIP. nadstropje. Vse pošiljatve naj se **frankujejo**. Rokopisi se ne vračajo. **Oznanila** se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 s. če trikrat, 15 s.; za kolek vsakrat 30 s.

Deželni zbor.

Četrta seja je bila 3. dec. popoldne. Glavarjev namestnik prebere telegram, kterega sta poslala Coronini in Ritter ir Dunaja. V njem naznanjata da je cesar milostljivo sprejel adreso dež. zbora, da je v daljnem odgovoru omenil složnost obeh deželnih narodov in obžaloval nesrečo, ki preti deželi. Potem prebere zborov predsednik dva ministerska odloka na dež. odbor. Prvi jemlje ozir na pritožbo dež. odbora zastran preuredbe učnega načrta na tukajšnjem pripravnišću, drugi pa na petičijo dež. zbora zastran preuravnave tukajšnjih srednjih šol v narodnem zmislu. Ker se v odlokih pritožba in petičija zavržeta, vzame po predlogu *Dottori*-jevem zbor to reč v pretres. Predsednik naznanja nadalje, da je potrjena postava, po kateri se ima posušiti močvir (Blato) med Kobaridom in Staroselom. Petičije se izročijo dotičnemu odseku. Sprejme se sledeči predlog finančnega odseka: Stroški zemljiščno-odveznega zaloga znašajo 96971 gld., dohodki ravno toliko; de se pokrije to, kar ima dežela za izplačati v l. 1874, se bo pobiral priklad 12% na posrednji davek. Odborov predlog, da bi se zvišali stroški za zidanje blaznice (norišnice) v tukajšni bolnišnici, se zavrže. Sprejme se predlog dež. odbora, da naj se sprejme 8 gluhonemih iz Tržaškega mesta s tim pogojem, da plača vsaki 215 gld. na leto. Potrdi se odborov predlog zastran hiše, v kateri je vojaška bolnišnica in sicer bo erar zanaprej ne 1440 gold., ampak 2500 gold. najemščine plačeval. Načrt postave zastran odprave doneska za normalne šole in vpeljave šolske-

ga doneska od zapuščin se izročita celemu zboru, kot odsaku. Ravno tako se izroči načrt postave zastran preuredbe novih šolskih postav celemu zboru. Iz odborovega poročila se povzame, da nove šolske postave niso prav za prav nobenemu všeč in da večina občin želi, da bi se preuredile v tem zmislu, da bi vsaka občina skrbela za svojega učitelja. Deželni odbor tudi pritrdi tej želji, pa hoče gotovost imeti, da bodo občine res skrbela za šolo in učitelja. Po tem načrtu bi morali otroci od 6 — 12 leta šolo obiskovati, kjer bi tirjale okoliščine pa od 7 — 10 leta. Razdelile bi se učiteljske službe v 3 vrste in plačila bi se ustanovila po srednji ceni živeža, najmanj bi morala znašati: 600,500 in 400 gold; nadučitelji bi še primerno nagrado dobivali, za stanovanje bi učitelji in podučitelji enako odškodovani bili z 80 gold. Cemo viditi kaj zbor o tej važni stvari sklene. Volitev enega uda v dež. komisijo za uravnavo zemljiščnega davka se odloži. Prebere se *Dottori*-jev predlog zastran izdrževanje cest in izroči se celemu zboru. —

Peta seja je bila 5. dec. Sprejmejo se predlogi odborovi in potrdijo sledeči proračuni: 1) zalog ubogih: dohodki 19178 gold., stroškov ravno toliko; — 2.) zalog za gojzno kulturo: dohodkov 371 gold. stroškov 46 gold; — 3.) zalog Werdenberških stipendijev: dohodki 3685 gld., stroškov 3789; primankljej se pokrije s tim, da se vsakemu stipendiju 3% odvzame. — 4.) zalog ranjenih in bolnih vojakov: dohodkov 882 gold., stroškov 397 gold.; — 5.) šolski zalog: dohodkov 6215 gold., stroškov 6543 gold; primankljej se pokrije

iz deželnega zaloga. — Poslanec *Doljač* stavi sledeče nasvete: 1. Naj se preuredi deželni statut v tem zmislu, da bodo službe dež. odbornikov brezplačne in da ti ne bodo prisiljeni stanovati v mestu; 2. Naj se preuredi notrajni hišni red tako, da se za odborove opravila še en tajnik postavi; 3. deželni uradniki ne smejo ob enem biti dež. poslanci; 4. naj se imenuje odsek treh udov, ki naj imenovane stvari pretresajo in zboru poročajo.

Dopisi.

V Gorici, 9. dec. — (*Oj doslednost, kje si?*) — Komur bije srce le nekoliko za narod, mora obžalovati zmotnjavo, v katero ga hočejo njegovi laži-osrečevalci pah-niti. Kdor ima kolikaj poštenosti v svoji duši, mora obsojati slepivo čenčanje, s kterim svoja črna djanja zagovarjajo.

Goriški liberalci so imeli pri zadnji volitvi svojega kandidata, konservativci svojega, in da bi število bilo popolno, pridružil se je še tretji, ki nij pripadal nobeni omenjenih strank. Liberalci so trdili, da bodo volili svojega, ali pa nobenega; ravno tako so govorili konservativci. Prišlo je do ožja volitve med konservativcem in vladnim možem, in svobodnjaki, ker so bili svobodni, so zapustili svoja načela, so šli k volitvi in volili so uradnika.

Zdaj je bilo treba, da svoje postopanje opravičijo, ker očitala se jim je nedoslednost. Rekli so: Veča nesreča bil bi za deželo T., ko W.; da smo T. izpodrinili, šli smo volit. Iz tega pa sledi, da človek

Listek.

Nekdaj in zdaj.

Večkrat sem slišal in bral ta nemški pregovor: *Selten kommt was besseres nach*, to je, nekdanj je bilo vse boljše, svet postaja vedno hujši. In to isto je imel pred očmi sloveči rimski pesnik, ko je bil zapel: *Aetas patrum pejor avis tulit nos progeniem deteriozem*, ali kako se uže njegove prave besede? Uže zdavno ne berem več latinskih klasičkov, tedaj je lahka, da se ne spominjam več na prisne njegove besede. Pred leti, ne vem več, kedaj, sem bral tudi, kar je v tem oziru spisal sloveči *Alban Stolz*, in začenja z besedami:

*Die Leute klagen immer,
Die Zeiten werden schlimmer.*

Žalibog, da me je spomin tu popolnoma zapustil, tako da sem od njegovih besed samo te dve vrstici obdržal. Ciceron, ki je posebno delce spisal *de senectute*, to

isto resnico izreka, ko pravi, da so *senes censores castigatoresque minorum*, ali kakor bi mi djali, starejši ljudje hvalijo vedno stare, pretekle, nekdanje čase, in govore slabo o sedanjih časih, češ, da ni bilo nikoli tako hudo na svetu, kakor sedaj. Od 2. novembra 1842 do 2. novembra 1846 sem bil duhovski pomočnik ali *subsidiarius* starega in bolehnega fajmoštra in dehanta v Ločniku, gosp. Jožefa Stiebel-na. Kaj hočete? star je bil, tedaj je bil, kakor vsi drugi stari; hvalil je nekdanje čase, in mladina mu ni bila po volji, in večkrat je z menoj o tem predmetu govoril. Jaz, se vé da, ki sem imel komaj 24—25 let, sem mladino zagovarjal. Ali pa veste, kako me je splečal? Recite mi vendar, mi enkrat seže v besedo, kateri „paradigma“ imate zdaj za latinska imena prve „deklinacije“? Jaz mu odgovorim: *ala, abe*. Meni se je zdelo, povzame na to on besedo, da utegne biti kaj takega; mi v dobrih starih časih smo imeli *pila, pilae*; in pazite dobro, mi je še pristavljaj v preroškem

duhu; vi doživite še čas, da ne bo ne *pila* ne *ala*, ampak *mensa, mensae* izgled prve „deklinacije“ latinskih imen. Duh časa vtiska svoj pečat vsem rečem. Nekdaj smo se učili, tako je nadaljeval, da se ima vsaka reč dobro tehtati, dobro premisliti, in dobro opiliti, predno si človek upa ž njo na beli dan, kakor je tudi stari pesnik rekel: *Nonum prematur in annum*. Zato smo imeli *pila, pilae* za vzgled prve deklinacije. Sedaj ne mara nobeden več za to zastarelo pravilo; mladina leta, kakor da bi „flofuti“ imela, in ni čuda, da nimate več imena *pila*, ampak *ala* za „paradigma“.

V kratkem pridete tako daleč, da ne bo nobeden več maral za poštenost, pravico, vero itd., ker bo svet popolnoma mesén, in ne bodo marali za drugo, kakor da bi mogli dobro jesti in piti, in posvetne veselice uživati; in tedaj bo „paradigma“ prve „deklinacije“ *mensa, mensae*. Tako je dobri starček govoril, in zadel jo je. On tega doživel ni, ker je proti koncu leta

more v odvrnenje kake nesreče svoja načela zapustiti. da liberalci sme v stiski postati to, kar očita T-u kot neodpustljiv greh. Liberalci toraj sme po vetru plašč obračati, konservativci ne; to svobodo svobodnjaki sebi branijo, mi jim jo radi pustimo. In to imenujejo liberalci prepričanje, in može, ki tako delajo, imenujejo „svobodomiselne, razumne in poštene volilce“, druge pa mračnjake!

Še nij konec komedije. G. Šuc, ki je prvi z liberalci glasoval (dosleden že pred dani besedi), dal je pri ožji volitvi glas konservativcu. Tudi njemu se je očitala nedoslednost; Soča ga je hotela oprati, pa je sama sebe omazala. Rekla je: „Šuc se možato odreže, da za uradnika nikdar ne misli glasovati. Toraj Šuc je bil pri ožji volitvi dosleden.“ Kar je Šuc trdil, to so tudi Sočani pred prvo volitvijo trdili, da uradnik se ne sme voliti. Pri ožji volitvi pa niso enako volili; toraj je Šuc nedosleden, ali so Sočani nedosledni. Soča sama pravi, da Šuc je dosleden, ergo so Sočani nedosledni. — Sami sebe po glavi bijejo, ker obračajo po vetru plašč.

Iz goriške okolice, 2. dec. — (Velika opekarnica v Bukovici dokončana — sad „Sočina“ morale proti duhovski beri — letina). — Se začetkom meseca novembra so srečno dokončali velikansko opekarnico v Bukovici, kjer se je pri zidanju lanjsko leto strahovita nesreča zgodila, ki je stala dva zidarja mrtva in nekoliko ranjenih. Ima nek 16 velikih peči, v katerih se žge opeka in korci. Gorela bode noč in dan brez prenehanja *). Ko se sežgana opeka sprazne iz ene peči — vsaka peč drži 12000 kosov trikrat debelejšje opeke nego je navadna, — napolni se jo zopet; med tim pa je gotova že ona o drugi peči, in tako gre to po vrsti naprej, da se sleherni dan ena peč sprazne, druga pa napolne. V času pomanjkanja opeke, kakor se to godi po zimi, ker se ne more opeka delati

*) Da mora vbogi delavec tudi največje praznike delati, t. j. protikristjansko in za narod demoralizacija, ker se v praznikih po nauku vere ima od dela počivati. Pis.

1848 uže v boljši svet se preselil, ali jaz nisem mogel nikoli pozabiti teh njegovih besed. In tudi ta majhna dogodba kaže resnico tega, kar smo zgorej rekli, da se svet vedno bolj hujša. Pa kaj? poslušajte še to. Ako dobro pomnim, lani sem se enkrat sprehajal zvunej dunajskega predmestja, in sem videl dva goričana nižjih stanov, ki sta malo korakov pred menoj hodila. Na enkrat se eden zmed nju pripogne. in pobere nekaj na tleh. Ali si kaj spet našel? ga vpraša tovarš. Sreberno desetiko, ta odvrne. Dobra je, pristavi oni. E kaj? reče on; zdaj so slabi „cajt“; nekdanj je bilo vse drugače, ko sem o semnjih na Travniku zdaj bankovec petih goldinarjev, zdaj bankovec desetih goldinarjev našel; kaj takega se je pač splačalo pobrati. Glejte! tudi ta možicelj živi v tem prepričanju, da je nekdanj bolje bilo, kakor zdaj. Tudi naši kmetje v Gorici in bližnji okolici verujejo to resnico. Tako sem sam na svoja ušesa slišal dva kmeta, ki sta se o „konstituciji“ avstrijski pogovarjala,

zarad mraza, bode se lahko tudi apneno kamnje žgalo. Delalci so skoraj sami domači Bukovci; vsih delalcev potrebujejo pri navadnem delu, ko se dela surova opeka za pečenje, nad 100 do 150. Vodja jej je sicer še neki pruski Nemeč; ko se bodo pa drugi vsega dela pri opekarnici naučili ga bodo pa zopet tje v „Rajh“ poslali. — Nadzornik delalcev pri delanju opeke je pa neki Lah iz Muše. Tu je pravi babelj jezikov. Nemeč ne razume Laha, ta ne onega, Slovenci pa t. j. domači Bukovci ne umejo ne tega ne onega. Povsod pa se vidi, da se Slovenec, ker se mu neče dati omika v narodnem jeziku, v vse zadpostavlja, ta mora le najnižje dela in dnino dobivati. Tako je Slovenec še vedno podlaga ptujčevi peti in ptujčevi koristi služeci tlačan, bodi si v javnem gmotnem ali pa duševnem oziru. Tovarne so res za narod v gmotnem oziru koristne, škodljive pa navadno za javno moralo in kršansko vedenje, ker se v njih prazniki nič več ne spoštujejo in se vse le na šibko človeško moč opira; dela se tedaj brez bogoslova iz nebes. Naši prededje so imeli hvalevredno in koristno navado, da so vsa važna dela s klicem za božji blagoslov pričeli. A bukovška opekarnica se je brez tistega začela in dokončala. Dobri kristjani pa pravijo, da se je zavoljo tega ona lanjska nesreča pripetila. Ne jemajte narodu vere iz srea, ker verni Slovenci še vedno verujejo v vsevladajočo božjo previdnost, a ne v izrek, „da le tisti pravo zadene, ki marljivo dela brez vsacega ozira na božjo pomoč“. K čemu smo tedaj kristjani?!

„Sočina“ morala ali nauk že bljuje semtrtje svoje vporne nasledke, ki rušijo občni red in javno varnost. „Soča“ namreč odrekuje duhovščini — razun morda kakemu njej dragemu „Caheju Nr. 2.“! — pravico do vedra t. j. pravico do njih postavnih dohodkov ali do tega kar potrebujejo za svoj vzitek. (Glej „Soča“ ob času volitev, kako nesramno je psovala duhovščino, ki se njenim, narod kvarečim načelom vpira, *vpirati mora!*) — Tako je znano, da je vikarjat na Gr. odvisen od fare P., ktera mora ob času izpraznjenja

kaj nam je naša ustava dobrega prinesla. Jaz ne vem, pravi eden nju, kako morejo ljudje tako neumni biti, da tolikajn hvalijo ta „konstitut“ (so lastne njegove besede); kaj nam je neki dobrega prinesel? To, da zdaj več davkov plačujemo, kakor nekdanj! Pač res, kdor ni skusil nekdanjega življenja pred letom 1848, tudi ne vé, kako dobro nam je bilo takrat, ko so nam še sreberne „evancikarce“ v aržetu evenkale, in kako hudi časi so sedaj v primeri s tedanjimi. Imel sem potegniti pri takrat tako imenovani kresijski denarnici v Gorici, bilo je leta 1846, dvesto goldinarjev. Spišem pobotni list, grem po dnar, in denarničar mi našleje 200 fl. v srebru. Ali mi ne morete dati kaj bankovcev? pohlevno poprašam; saj vidite, da bom toliko srebra težko seboj domu nesel. *Wollen Sie Silber ist recht; sonst können Sie es stehen lassen. Ich gebe Ihnen keine Banknoten.* Tako mi je odgovoril. Takrat je bilo treba „adžjo“ plačati, ako je kdo hotel do bankovcev priti. To so bili časi, kaj ne? Bolji go-

vikarijat oskibovati (kar se je že večkrat godilo), kakor tudi v določnih praznikih tam maševati. Že več let je tekla pravda zaradi vedra s prejšnim župnikom M., ki je pravdo v vsih istancijah dobil; slednjič mu je tudi sl. ministerstvo tisto pravico do veder potrdilo. Ali Gr—ci, od malovernežev podšuntani, pišejo pretekli mesec č. g. župniku neko žugavno surovo pismo, v katerem med drugimi nedostojnostmi župniku žugajo sè smrtjo, ako se drzne še kdaj tje gor priti maševati ali po vedra. Stvar in pismo je pa zdaj v rokah sodnijske kriminalne preiskave. Jaz ne bom trdil, da je tu v čem ravno „Soča“ tega vpora kriva, ampak hotel sem le konstatovati, da po takih občni red kalečih naukih javna morala in kršansko vedenje škodo trpi ter že pred tlijoči vpor le novo netivno robo-dobiva.

V vsej bližnji goriški okolici se je letina prav slabo obnesla. Vina skoraj toliko kot nič, drugega življenja tudi malo, ker nekaj je toča, drugod pa suša vzela. Vbogi kmet in posestnik nista večinoma niti za visoke, za letos nedosegljive davke pridelala. Poznam grajščaka, ki bode moral letos, ker ni malo da nič pridelal, davke za tekoče leto iz ktere druge, ali poprejšnje zaloge plačati, ali pa dolžan ostati. In tako se večidel letos vsim posestnikom v gor. okolici godi. Zarad tega bi bilo svetovati, naj bi sl. cenilna komisija to vvaževala, t. j. naj bi bile cenilne tarife za grunte majhne in sicer za to, ker imamo od nekaj let sem mnogo več slabih nego dobrih letin. Previsoki davki v slabih letinah pripravijo vbogega kmeta ali posestnika v dolg, poslednjič pa na — boben! Naj bi ne ostal moj glas, le glas vpijočega, brez vspeha vpijočega v puščavi; kajti kmetijstvo je podlaga blagostanja za narode in na tih pa sloneča vboga, zadolžena država Austro-Ogerska. Placeat!

Iz Cernič, 18. novembra. — (Zakasn. — Ur.) — Prav rad bi molčal, pa ne morem, kajti drugači bi mi na hrbtu ven skočilo.

V številki 13. „Tednika“ je nek mo-

tovo kakor sedauji. Kvinč vina se je prodajal po tri, štiri goldinarje, in eno leto še celo po pet „evancikarce“; na Goriškem mostu so točili bokal vina po tri krajcarje, kar je sedanjih pet soldov. Meso je bilo funt po šest krajcarjev (= 10 soldov), in razmerno teletina. Za en krajcar kruha kot „študent“ sem ga bil sit. Naši nekdanji bogoslovski profesorji so v gosposki ulici stanovali, in za eno celo nadstropje so plačevali hišnine 50—70 goldinarjev na leto, za ktera stanovališča zdaj hišni gospodarji terjajo po tri sto, štiri sto in več. V tistih vgodnih razmerah je pač „kooperator“ kteri koli z 200 fl. letne plače lahko izhajal, in stari izsluženi duhovniki so z letno penzijo od 200 fl. v mestu še lahko živeli, kjer se zdaj s 400 in 500 fl. na leto več ne more izhajati. O srečni nekdanji časi! *Tempi passati!*

(Dalje prih.)

drijan — čem reči lažnjivec — potegnili kos rijastega železa iz „Soče“, ter svoj puhli dopis prav po omiki in napredku današnje dobe skoval. Kdor je omenjeni dopis prečital, naj le pobara Černičane, koliko resnice je v njem. Da ne bom navajal celega dopisa, ki ni vreden prostora v „Glasu“, hočem gredoč le nekoliko ga objaviti in pojasniti, in sicer zaradi katoliških čitateljev, ki ne berejo blatovskega lista.

Dopisnik je začel svoj dopis s točo, popisuje nadalje tudi slabo letino v Černičah, pozneje je šel pokukat tudi v šolo, ko je preskušnja trajala, da bi tamo že svoj zastaran strup razlil na osebe, ki so mu trn v peti.

Toča? — lažnik! ti rečem na vse grolo. Ob katerem koncu polja Čerliškega je toča letos narmanjši škodo naredila? Morebiti je tolkla, ko smo Černičani spali? Bržkone ima dopisnik spijoče priče, ko uni pri grobu.

Dopisnika je gotovo kakšna hinavska sebičnost v to laž zapeljala, mislečega si: ako po svetu raznesem, da je toča po naših njivah in vinogradih grozdje potolkla, gotovo daljni vinski kupci k nam ne pridejo, in potem — jest cenejši vino kupim. Vinski kupci, ne verjemite sebičnežu! V Černičah je več nego tri tisoče veder dobre kaplice, in to je, bodi Bogu potoženo, malo za Černičce, in tako bi bil imel tudi „Tednikov“ dopisnik reči.

Da je res v Černičah toča tolkla, moral bi bil dopisnik takole popisovati: Nek starokopitnež zna že mnogo let sem točo raznašati daleč okrog, koderkoli hodi njegov duh, a ne samo po leti, ampak tudi v jasnih zimskih dnevih, tako da tudi vino, dobro shranjeno v kleti v dobro okovanem sodu, ni brez nevarnosti pred njegovo točo. Pa tako jo zna včasih zasukati, da tudi najnedolžnejše in naj bolj štovane glave potolče. Zdaj pa, ko je on že skor obnemogel, poprijel se je tega mehanizma — sin; bati se moramo, da bo oni mehanizem v rodu ostal.

Moj dopis, dragi bralci, ima kmečki značaj, kajti meni se pero tako prilastuje, kot kakemu kmetu puška, pa čeravno sem malo šolan in okoren s peresom, bom znal že še kedaj v kaki priložnosti takim točonapravljavcem tako lečiti, da ne bodo več želeli, razsipati jo po našem polji — čem reči — po poštenih glavah.

Iz Serpenice, 2. dec. — Danes ob 10. uri zjutraj je pretila za našo vas, ki šteje 152 hišnih števil in je večidel z deskami krita, huda nevarnost. V hiši L. je pod streho zagorelo senó. Sreča, da je imenovana hiša s korci bila krita, ni se mogel ogenj do družih hiš širiti, pa še več sreča, da je ravno potihnil dva dni prej hudo razsajajoč veter.

Tukajšni ljudje so večidel po svetu, in še mala peščica, ki se doma drži, odšla je po jesenskih opravilih. Zato gré vsa hvala županu iz bližnje vasi Žage Žagarju, ki je na dveh vozeh pripeljal vrlih pomagancev, ki so v naglici zadušili ogenj in vas rešili požara.

Tudi iz Logov, Čezsoče in Trnovega so ljudje na pomoč prihiteli; celo iz Bovca in Kobarida — dve uri daleč — so prišli

z brizgljami. Ogenj je bil sicer že pogašen, vendar srčna zahvala jim za bratovsko ljubezen.

Iz Rihemberga, 5. decembra. — (Nova šola — banka Slovenija) — Da je naša občina politično zrela, je „Glasovim“ čitateljem znano. Dokazala je to pri zadnjih volitvah državnega poslanca. — Da je v neta za vsak koristen napredek, pokazala je te dni vnovič, ko smo po dolgem trudopolnem prizadevanji veljavnih Brejskih mož silno potrebno novo šolo slovesno in po cerkveni šegi odprli na Berjih, gorenjem oddelku občine. Bodi jim tu izrečena javna srčna zahvala.

Kdor opazuje hiše naših vasi, zapazi v novjšem času nad vratami slovenske tablice, ki pričajo, da so lastniki zavarovani pri bankah „Slaviji“ ali „Sloveniji“. Zahvaliti se imate banki in lastniki županu Janezu Ličen-u, ki je došlemu zastopniku „Slovenije“ Janezu Lapanje-u z veseljem ponudil lastnega hlapca, da je z zastopnikom šel od hiše do hiše ter ljudem stvar pojasnoval, da je bolje in gotoveje se zavarovati pri domači slov. banki, kakor pri ptujih. — Pomoč je bila zdatna, ker nesel je koj se seboj 40 glasov. Prišel je bil tudi agent italijanskega društva za zavarovanje, odšel je pa — prazen, ker ni našel podpore in poročila. *)

Ogled.

Avstrija. V sredo 10. t. m. je imela zbornica poslancev eno sejo. Šlo je zato, da pritrđi ali ne pritrđi sklepu više zbornice zastran tiste točke znanega načrta postave zaradi posojila, ktero je poslanska zbornica 24/11 vso prenarejeno sprejela. Gospojska zbornica je namreč odstopila od sklepa spodnje zbornice in se približala vladnemu predlogu. Vsled vladinega in gospojsko-zborničnega načrta dojde borsijanom veliko lože pomoč, nego po prenarejenem načrtu posl. zbornice, po katerem bi smelo ministerstvo posoditi denar na borsne papirje le takrat, kedar bi kazali pravo pupilarno zanesljivost. Težko so se sešli 10. t. m. vsi poslanci, torej bo ministerstvo došle lahko obdelovalo, ter znabiti na zadnje vendar svoj namen doseže, da se sprejme omenjena točka po njegovem ali podobnem mu načrtu. — Verh tega ste na dnevnem redu še 2 drugi zadevi.

Deželni zbori sploh precej mirno zborujejo; vendar pa so bile že slišati v nekaterih političke, državno-pravne izjave. V moravskem zboru, v gorenje-avstrijskem in gališkem so se slišali ugovori zoper direktne volitve za državni zbor in zoper način, po katerem se je dotična aprilna postava — brez deželnih zborov — skovala. V Brni noče deželni glavar prebrati Pražakovega pisma. V Lvovu je knez Čartoriški izrekel, da utegnejo biti direktne volitve deželi na škodo ter da naj se preišče ali in v čem so jej res nevarne. V Lincu je Weis-Starkenfels stvar sprožil. Da je tiroljski zbor

*) Ne more se županstvom dovolj priporočiti, da pazijo na agente ptujih društev. — Tako so po nevednosti ali neskrbnosti nekaterih županstev v Kanalski dolini agentje ptujega italj. društva lansko polletje veliko lastnikov vlovili, da so se pri njih zavarovali.

opposicijsk, se že ve. V Ljubljani neki vlada komaj čaka, da bi zbor kaj počel, pa jej povod dal — kar razpustiti ga.

„Vaterl.“ je prvi prinesel vest, da se hoče poskusiti s Čehi porazumenje, in sicer sè Staročehi. Pozneje je tudi še drug časnik poravnavo omenil s pristavkom, da ima grof Hohenwart nalogo „posredovati“ med merodajnimi krogi in med Čehi in Moravani. Sicer se pa slabo vjema s temi poročili novica, da se je Palacki-Riegerjevo pojasnilo českega sploh in staročeskega stališča posebej nasproti državnemu in pemskeemu deželnemu zboru dejalo v prepoved.

Na Ogerskem še nimajo novih ministrov namesti onih dveh, ki sta odstopila. Zlasti portfelj za finance se zdi vsem Deakovem kakor kropive; — vsak se boji, da se opeče, če ga prevzame. Ministerstva predsednik Szlavý, kteremu je Deakova stranka izkazala veliko zaupanje, je le pogojno obečal, da ostane, če namreč kteri Deakovec finance prevzame. Pogajali so se z nekim Deakovim sorodcem Szel-om; ali mož se je zopet umaknil, ko je videl težave. In tako je jasno, da vladne težave so včasih večje, ko častilakomnost ljudi.

Vnanje države. Francija. Obravnava z Bazainom se bliža koncu. Sklepni navsveti vladinega komisarja merijo na obsodbo — k smrti. Dne 7. t. m. je začel odvetnik Lachaud zatoženca zagovarjati. V kratkem izvemo izid glasovite te pravde.

Prusija. Dvoje prav zanimivih pisem je bilo te dni priobčenih. pismo nadpredsednika Günther-ja od 21. nov., ki ga je poslal nadškofu Ledohovskemu in odgovor nadškofov od 25. pr. m. To je kaj krasnega, kar vrli Ledohovski piše Bismarkovemu slepemu hlapcu. Kar ni še nikdar in nikjer prišlo komu na misel, še starorimskim trinogom ne, — to se je umislila novopruska oholost.

Svetna oblast hoče sleči nadškofu njegovo duhovsko, cerkveno oblast! Temu abotnemu namerjanju Led. dostojno, a krepko ugovarja, rekoč, da oblast je on prejel od Boga po posredovanji apostoljskega sedeža, torej da mu je nikaka svetna moč vzeti ne more in ne sme, — k večemu da mu more sè silo braniti izvrševauje duhovne oblasti. Kar se pa tiče sveta, naj bi se nadškof sam odpovedal službi, pravi Led., da je to včasih z dovoljenjem papeževim sicer mogoče; ali — kakor reči v njegovi škofiji zdaj stoje, da ne gre misliti, da on to stori. Bomo videli, kaj gosp. oberpraesident zdaj počne; brž ko ne bodo tirali nadškofa pred (necerkveno) sodnijo za cerkvene zadeve. Na vsak način pa mislimo, da se pruska vlada prej utruji, ko pruski škofje, na kterih strani je pravica tako jasna, kakor beli dan. — Papeževe okrožnice, ktero smo omenili v poslednji številki, ni pustila pruska vlada v pruskih časnikih priobčiti. Čudna prikazen, da se naj mogočnša država na svetu, naj predrzniša preganjalka katoličanstva — boji — papeževega pisma!

Prusi imajo denarja, kakor peska. Morebiti bomo celo mi tako srečni (!), da vzamemo dovoljenih 80 milijonov — se ve da posrednje — od pruske vlade na posodo. Italiji — pravijo, — da je taka sreča že došla. Dobiti ima od Prusije de-

narja, da oboroži svojo armado. Proti komu? — Pa da ne bo Italija tako malo zvesta svoji zaveznici, kakor Lamarmora l. 1866, bodo pruski vojaški častniki nadzorovali, kam in kako se pruski denar obrne. Lepa je ta, če je resnična!

Španjska vlada ne izroči „Virginius“-a koj zdaj ameriški vladi, ker se je bati vpora od strani španjskih narodnjakov na Kubi. Amerikanci so menda zadovoljni s tem, da se enmalo počaka z izročitvijo.

Razne vesti.

— Volitev novega čitalničnega odbora v Gorici 1. dec. popisuje „Soča“ v 49. št. prav po „blatovsko“ in očita dr. Tonkli-ju surovost z — poštenim ljudem — neznanu surovostjo; o sijajnih „blamažah“ svojih privržencev pa — molči.

Srbi nas, jej dobro zasoliti, pa potrpiamo še, ker ravno zdaj gre za neko poravnanje med strankama. — Novi odbor se je do skrajne meje približal, da bi se mir napravil, če je mogoče. Bomo videli.

— Bazaina je vojaška sodba v Trianon-u izdaje krivega spoznala in obsodila: Bazain je degradiran in v smrt obsojen. Sodniki sami so pa Mac-Mahonn, preds. franc. republike, priporočili, da sodbo omehči.

— Ivan Piano, nadučitelj v Komnu je od državnega nadpravnštva v Trstu imenovan za učitelja v kaznilnici v Gradiški.

— Nesreča. Velika nesreča se je pripetila na železnici med Reko in Karlovcem. V nedeljo 7. dec. je šel ob 7½ uri zjutro poštni vlak s 40 osebami iz Reke v Karlovec. Neda-leč od postaje Mejske je burja 5 železničnih vozov prevrgla in čez prekop 32 sežnjeviskosti zvrnila. Šesti voz je cel ostal in stroj je srečno prišel do postaje. Našli so pet ur potem, ko se je nesreča zgodila, pod vozovi 4 mrtve in 15 ranjenih.

— Konjsko meso ima veliko ceno na Francoskem. V 3. četrtletju tek. leta so snedli v Parizu 1558 konj, 140 oslov in 15 mul, med tem ko so številke v ravno tistem času l. 1872 le 1046 konj, 95 oslov in 3 mule kazale. Šteje se v Parizu 40 konjskih mesnic in cena mesa je od 30—50 na 130—150 gold. poskočila.

— Državni zbor dunajski je po stanu poslancev sledeče razdeljen: 115 velikih posestnikov, 55 odvetnikov, 34 drž. uradnikov, 28 duhovnov, 25 županov, 19 trgovcev, 17 privatnih oseb, 12 notarjev, 12 fabrikantov, 9 kupčevalcev, 6 zdravnikov, 6 bankirjev, 5 pisateljev, 5 oficirjev, 3 diplomati, 3 kandidatje pravdnštva, 1 lekar in 1 krčmar.

— Naprednjaški zbor v Kartageni na Španjskem je sklenil sledeče reči: 1. naj se razdeli vsa lastnina med vse prebivalce na enake dele; 2. nihče nijma pravice, kaj podedovati (poverbati) razun države; 3. naj se proda in razdeli vse premoženje crkveno, hranilnic, zastavljalic, bolnišnic itd. — Do tega toraj je pripeljal liberalizem španjske naprednjake; drugim jemati, hočejo, naj bo dovoljeno, hraniti, kar si je kdo pridobil, pa ne.

— Velik požar je žugal Serpenico vpepeliti 2. decembra. K sreči je ravno pred požarom veliki veter potihnil in je bila zdatna pomoč blizu, tako, da je le ena hiša zgorela.

— Za nove zvonove na sv. Gori so darovali: Č. g. vikar iz Temnice in še druga oseba 10 gold.; g. Alojzi Pik iz Gorice 3 gold.; gospa Emilija Winkler, 5 gold.; družina Persolja-va 5 gold. Terezija Remic iz Vitovelj, Štefan Sirk iz Višnjevka, Dominika Grion iz Kormina, Katarina Jakončič in K. Bensa iz Vipovž, Marija Brezovšček iz Kala, Št. V. in J. H. in J. Sk. skupaj, Miha Zuljen iz Gradnega, neimen. oseba, Marija Ariboldi iz Kormina, — vsi po 1 gold.; Ana Deb. 1. g. 18 kr.; Ant. Ž. 60 kr.

— Za pregnano duhovščino v Švici je daroval p. n. mons. dr. Janez Hrast 10 gold.

Opomba. Prosimo posebno čast duhovščino naj se spomni svojih sobratov v Švici in naj jim pomaga, kolikor zamore. Vredništvo bo prav rado nadaljne darove sprejemalo, razglaševalo in na pravi kraj razpošiljalo.

Listnica uredništva: G. dopisniku iz ip. dol.: prihodnjic; g. z. P.: Vaše misli porabimo o priložnosti. Jakobu Šp.: Uredništvo je pripravljeno Vašo obrambo sprejeti, ali dajte odgovoru dostojno in pošteno obliko; drugač sami sebi nar. več škodujete.

Gospodarske stvari.

Rogovje izvrsten gnoj.

Iz rogovja napravljajo obrtniki glav-nike in druge reči, pri tem se nabere dokaj odpadkov; ravno tako se dobiva mnogo te tvarine v kovačijah, kder se podkujejo konji. Ti odpadki rogovja morajo biti prav drobno razrezani, da se lahkeje razkroje. To posebno pospešuje, če jih razsekamo, pokrijemo z zemljo in polijemo z gnojnico. Posebno tekne ta gnojilna tvarina zelji, vohrotu (verzotam) in špargeljem.

Naj lepši špargelj dobiva se, če se mu guoji s tem gnojem. Jeseni (pred zimo) se potrosi uže nekoliko razkrojeno rogovje po špargeljevih lehah, katero se z zemljo nekoliko pokrije. —

Kako se zamore popraviti žaltovo surovo maslo?

„Chronik“ piše: Razstopi se pokvarjeno maslo (puter) na neprehudi žerjavici. Na vsakih 10 funtov putra se primeša 10 lotov drobno stolčenega lesnega oglja, 1 lot raztolčene krede, ena žlica medu in nekoliko kosov korenja. Pol ure ostane ta zmes nad ognjem in se vedno mešati mora, pene pa treba posneti. Raztopljeno maslo se precedi. S tem zgubi ves slab žaltov okus. Lesno oglje čisti maslo, ker na se potegne smrdljive gaze putra, raztolčena kreda poserka masleno kislino, med zboljša okus, korenje podeli maslu lepo rumeno barvo in na cedilu se ločijo primešani deli kakor kosi korenja itd.

Potem naj se hrani maslo na hladnem, naj boljše, če je v skledi, katero od-daja mrzla voda.

Višnja, češnja za daljno kupčijo.

Višnja ima v sebi jako prijeten kislata okus. Zarad te lastnosti je jako priljubljena in cenjena v vshodni Indiji in v Braziliji. Uže sedaj napravljajo iz višenj posebno pijačo, ktera se izvaževa v omenjeno kraje, kder se za visoko ceno prodaja. Prilije se soku iz višenj iztisnenemu po 15 odstotov alkohola, kar se dobro podelati mora. Prodalo bi se te pijače lahko in dobro če bi jo le imeli.

V severni Nemčiji napravljajo uže to pijačo, katero prodajajo za veliko ceno, kakor piše „Chronik der Z.“ v Brasilijo in imajo brezštevilne naročnine, ko bi le dovolj blaga imeli. — Ker nas ta stvar jako zanimiva, ker bi s tem se pospešilo blagostanje posebno hribskih mrzlejih krajev, kder nimajo trte, pisali smo na Nemško, da natančno pozvemo o napravi te pijače, kakor tudi o kupčiji. Izid bomo gotovo naznanili. Ker ni mogoče posnemati z umetnostjo tega okusa, bode kupčija s pijačo iz višenj imela sigurno in veliko prihodnost.

„Gospodarski list“.

Oznanilnik.

Javna Zahvala!

Podpisani se zahvaljuje „prvi občni zavarovalni banki Sloveniji“ v Ljubljani za hitro in pošteno povrnitev škode, ki je nastala na njegovih poslopih, zavarovanih pri oni banki, vsled požara od dne 1. novembra l. l. ter jo p. n. občinstvu najgorkeje priporoča in sicer ne le zato, ker je domač zavod, marveč tudi zato, ker je poštna in pravična.

V Velesovem dne 20. novembra 1873.

Juri Kern poškodovanec.

J. Čuk priča.

Franc Nadižar priča.

V štacuni

Terezije Godina

(prej PUŠIČ), v gosposki ulici, je velika zaloga mnogvrstne najnovejše zimske robe za moška oblačila. Prodaja se prav po ceni.

Odvetnik

Josip D. Jakopič

ima svojo pisarnico v Rastelu

hiš. št. 460 — v Mulič - evi

hiši v II. nadstropji nad prodajal-nico železa.